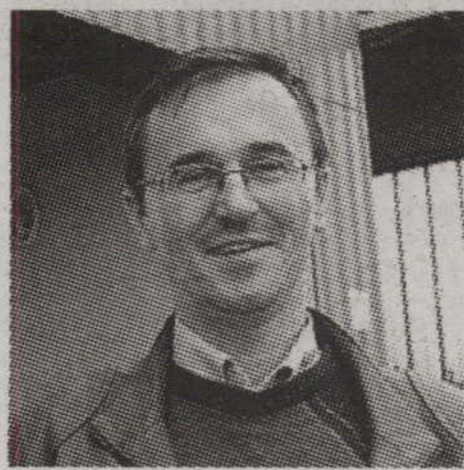

PROBLĒMA

Kooperatīvs bankrotē, no lauksaimniekiem grasās piedzīt zaudējumus

Pašlaik notiek vairākas tiesvedības, kurās vairāki lauksaimnieki cīnās par savas saimniecības izdzīvošanu, savukārt lielāko procesā iesaistīto saimniecību īpašnieki un vadītāji nav gatavi atmaksāt kooperatīva darbības laikā radītos zaudējumus. Šis saimniecības ir kooperatīva «Agrario» biedri. Tas bija nodibināts Dobelē un savulaik uzsācis veiksmīgu darbību, bet 2020. gada 17. janvārī kooperatīvam ierosināta maksātnespēja. Par maksātnespējas administratoru iecelts Edijs Jansons.

Par neveiksmēm stāsta valdes priekšsēdētājs

Par to, kas noveda veiksmīgu kooperatīvu līdz maksātnespējai, stāsta nu jau bijušais tā valdes priekšsēdētājs **Andrejs Savdons**: "Šie notikumi norisinājās pirms trim gadiem. Īsā versija trijos vārdos – šis bija neveiksmīgs bizness. Kooperatīva biedri nolēma būvēt lucernas granulu rūpnīcu un nodibināja jaunu uzņēmumu «Alfa Agro». Saražotā produkcija – lopbarība. Jau pašā sākumā, tikko rūpnīcu uzbūvēja, banka, kas aizdeva naudu celtniecībai, paprasīja miljonu eiro nodrošinājumam. Mums tā miljona nebija, to varējām nodrošināt tikai gada laikā. Tāpēc banka mums atņēma visu ieguldīto naudu. Divi gadi pagāja, kamēr rūpnīca sāka strādāt ar pilnu jaudu. Kad bijām jau, tā sakot, pabāzuši degunu virs ūdens, notika nelaime – pašaizdegšanās un nodega prece apmēram viena miljons eiro vērtībā. Tā kā kooperatīvs bija vienīgais īpašnieks, ražošana tā arī beidzās. Kad mūs piemeklēja šī neveiksme, daļa kooperatīva biedru pamuka, palika kādi pieci lojālākie. Kad atnāca maksātnespējas administrators, granulu ražotne bija meitas uzņēmums – atsevišķa sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Taču maksātnespēja tika pieteikta kooperatīvam, jo tas visu savu naudu bija ieguldījis rūpnīcā, tāpēc tam nebija vairāk iespējas strādāt. Aizdevums tika laukā tika ņemts no DNB bankas..."

Jā, maksātnespējas administrators it kā pārstāv kreditoru intereses, bet kreditori jau ir tie paši zemnieki. Jāteic gan, ka arī citām firmām, piemēram, par minerālmēsliem palikām parādā un zemniekiem par graudiem. Parādu

SIA «Alfa Agro» ražotās lucernas granulas

summa ir apmēram divi miljoni. Naudu aizdeva arī firma «Nordpro Capital» (Šai kredītēšanas pakalpojumu sniegšanas firmai Valsts ieņēmumu dienestā uz 21. maiju 2021. gadā ir nodokļu parāds valstij 319 108 eiro apmērā. – Red.) un zemnieki. Arī ar «Altum» palīdzību dabūjām finansējumu, bet šī firma naudu dabūja atpakaļ. Es arī tur visu savu naudu pazaudēju, nu jāsāk dzīve no jauna. Ceru, ka Augstākās tiesas Senāts pareizi nolēms. Pirmās instances tiesas bija tādas, kas sprieda par labu zemniekiem, un arī tādas, kas sprieda par sliktu zemniekiem. Tāpēc process aizgājis līdz Senātam.

Zemnieki tur vispār nav vainīgi, viņi bija kooperatīvā ieguldījuši un zaudēja šo ieguldījumu, bet viņiem vēl liek maksāt!"

Vaicāts, vai neveiksmīgie finanšu darījumi ir arī kooperatīva valdes atbildība, vai šajā sakarā ko zaudē arī paša Andreja ģimenes saimniecība «Oši», viņš skaidroja, ka neko nezaudējot, jo nenedarbojas ar graudkopību, bet tad, kad kooperatīvam vajadzēja apgrozāmos līdzekļus, tad tos bez jēlkādiem procentiem esot aizdevuši kooperatīvam. Administrators nu šīs summas piedzen. Tagad arī par to notiekot cits tiesas process. Prasības ir vairāk nekā par 40 000 eiro. Tādējādi bijušais kooperatīva vadītājs esot iesaistīts gan tiesā, kur jāatgūst līdzekļi, gan arī kriminālprocesā.

Jautājām arī, vai nodegusi granulu kalte bija apdrošināta, A. Savdons skaidroja, ka apdrošināšanai maksājuši lielas summas, bet apdrošināšana esot pret zādzībām, zibens spērieniem, bet ugunsgrēku, kas izceļas no pašaizdegšanās, neapdrošina...

Parādi lielos apmēros

24. maijā reģistrētajā kreditoru prasījumā kooperatīvam redzams, ka pavisam prasījumu sum-

ma aizsniedz 1 625 216,31 eiro. Nenodrošināts kreditoru prasījums ir 36 uzņēmumiem un zemnieku saimniecībām, tostarp **Jaunpils pagasta zemnieku saimniecībai «Priekškalni» 9 785,76 eiro, Slampes pagasta zemnieku saimniecībai «Vikseles» 55 506,42 eiro, SIA «Lestene» – 100 423,39 eiro** apmērā, savukārt vienīgais nodrošinātais kreditors ir akciju sabiedrība «Nordpro Capital», kam prasījums aizsniedz vienu miljonu eiro un kreditora prasījuma pamats ir aizdevuma un komercķīlas ligums.

SIA «Lestene» vadītājs Egils Seņkāns, komentējot situāciju, skaidro: "Kooperatīvam piemērotas Maksātnespējas likuma prasības. Šis likums paredz, ka personālsabiedrību ieinteresētās personas ir akcionāri un dalībnieki. Tur nav nekas minēts par biedriem. Bet ieceltais maksātnespējas administrators Edijs Jansons uzskata, ka arī biedri ir ieinteresētās personas. Lai gan ar vienu balsi kooperatīva pārstāvībā, kā paredz Kooperācijas likums, nevar procesus būtiski ietekmēt. Tā ir tā lielā pretruna.

Sekas no tā visa ir, ka no maksātnespējas iestāšanās brīža tiek atprasīta atpakaļ par sešiem mēnešiem vienas sadarbības summas un par pēdējiem triju gadu pakalpojumiem – savstarpējas ieskaites summas. Un tā ietekme ir kā nu kurai saimniecībai; ja saimniecība ir mazāka, tad tai 40 000 līdz 50 000 eiro vispār ir

izdzīvošanas jautājums... Mums par abiem periodiem sarēķināts, ka jāmaksā vairāk nekā 100 000 eiro. Vienlaicīgi šis kooperatīvs mums palika parādā, nesamaksāja par piegādātajiem graudiem. Bet tā jau ir cita lieta... Maksātnespējas administrators mums pieprasa vairāk par 100 000 eiro, jo kooperatīva biedri neskaitās nodrošināti kreditori. Nodrošinātais kreditors ar komercķīlu reģistrā ir «Nordpro Capital» ar tā pārstāvi Andi Riekstiņu priekšgalā. Īpatnēji jau izskatās: neveiksmīgais bizness bija meitas uzņēmumā «Alfa Agro», kas vispirms maksātnespēju pieteica, bet kooperatīvs jau varēja strādāt. Esmu izpētījis, ka «Nordpro Capital» uzņēmumu reģistrā reģistrēta kā mikro sabiedrība. Ar niecīgu apgrozījumu un aktuālo nodokļu parādu – 319 108 eiro 21. maijā. Taču «Nordpro Capital» ir šis fantastiskais miljons ar nodrošinājumu, līdz ar to tā ir komercķīla. Viņš ir vienīgais no kreditoriem, kas tiek nodrošināts, bet visi pārējie ne. Ir iesāktas tiesvedības vairāk nekā 40 saimniecībām. Viena daļa ir vinnēta, viena – atlikta vai zaudēta, lielākajai daļai tiesas ir pārceltas vai atliktas. Turpināsim tiesāties.

Kooperatīvs «Agrario» izveidojās 2010. gadā. Mūsu saimniecība tajā iestājās 2012. gada sākumā. Sākums jau bija labs. Kooperatīvu kustība mums ir jauna. Cik zinu, tad, piemēram, Vācijā, ja kāds kooperatīvs nonāk grūtībās, tad lielāks kooperatīvs to pārņem un zemnieki necieš."

Biznesa riski mēdz gadīties

Jautājām Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājam **Indulim Jansonam**, vai šis gadījums neradīs uzticības zaudējumu kooperatīviem. Pie mums jau tāpat zemniekos ir zināma atturība pret kooperāciju...

I. Jansons skaidroja, ka lēmums jau bijis par labu lauksaimniekam, bet administrators prasot atmaksāt naudu nepamatoti. Visiem kopā par šo lietu jācinās, bet, viņaprāt, šādi nevajadzēja notikt. Kooperatīvs īstenoja neveiksmīgus plānus. Brīdi, kad gāja grūti, aizņēmumi tika ņemti no ne pārāk drošiem avotiem, bet tagad atpakaļ neko nevar pagriezt. Zemniekiem kooperatīvā arī vajadzēja būt atbildīgākiem, uzskata I. Jansons. "Latvijā ir daudzi kooperatīvi, kas veiksmīgi strādā, un kooperatīvs ir labākais modeļis, kā pārstāvēt ekonomiskās intereses. Esmu runājis ar «Agrario» biedriem. Jā, vēl vakar viņi par katru cenu uz velna paraušanu grib īstenot projektu, bet, kad projekts ir grūtībās, tad pēkšņi kļūst par zemniekiem – cietējiem! Tas arī nav solidi: ir kopīgi jāstrādā un

jārisina jautājumi! Vai tad viņi nav vainīgi? Vai bija saprātīgi būvēt rūpnīcu, ja zināms, ka Dānijā tādas pat rūpnīcas stāv bez darba? Biznesa riski jau gadās – cik uzņēmumu nebankrotē pasaulē!

Uzskatu, ka lauksaimniekiem vajadzēja apvienoties, ņemt viena advokāta pakalpojumus un cīnīties visiem kopā. Esam sagatavojuši vēstules, skaidrojumus Tieslietu ministrijai. Manuprāt, vajadzētu pieiet šai lietai kritiski un pavērtēt pieņemtos lēmumus. Kad aktīvu vērtība pietuvojas saistību vērtībai, tas ir laicīgi jāvērtē un jārosina tiesiskā aizsardzība. Ja to laicīgi izdara, nekas tāds nenotiek, kā šoreiz ar «Agrario», tā I. Jansons.

Augstākās tiesas Senāts neapmierina maksātnespējas administratora prasību

Maksātnespējīgās lauksaimniecības pakalpojumu sabiedrības «Agrario» administrators E. Jansons 2020. gada 13. maijā tiesā cēlis prasību pret z/s «Pikšas» par darījumu atzīšanu par neesošiem un parādu piedziņu. Administrators uzskata: «Agrario» sniegusi pakalpojumus, par kuriem izrakstīti rēķini, bet summas dzēstas ar pušu savstarpējo ieskaitu, tādējādi nodarot zaudējumus kooperatīvam. Prasījuma summa 30 882,96 eiro. Ar Kurzemes rajona tiesas 2020. gada 3. septembra spriedumu prasība apmierināta. Savukārt z/s «Pikšas» ar kasācijas sūdzību vērsās Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 2021. gada 5. janvārī. Kurzemes apgabaltiesa «Agrario» prasību noraidīja. Kurzemes apgabaltiesas lēmumu maksātnespējas administrators Edijs Jansons pārsūdzēja Latvijas Republikas AT Senātam, kas atstāja spēkā tiesas 2021. gada 5. janvāra spriedumu.

Pašlaik turpinās tiesas procesi, kur lauksaimniecības uzņēmumi mēģina aizstāvēt savas tiesības, lai tiem nepiespiestu, tā sakot, gluži ne par ko maksāt lielas naudas summas kooperatīvam «Agrario». Uzņēmumu īpašnieki apsver arī iespēju prasīt atbildību no kooperatīva valdes. Zaudēts patiešām nav maz: sākot ar pajām kooperatīvā, samaksu par pārdoto produkciju, tiesas izdevumiem – viss kopā kā nu kuram, tomēr sastāda lielas summas. Turklāt vēl vēlme no lauksaimniekiem piedzīt līdzekļus par pušu savstarpējo ieskaitu. Arī turpmāk interesēsīmies, kā šis process turpināsies, vai tiks rosināta krimināllieta, kāda atbildība būs kooperatīva valdei un grāmatvedības darbiniekiem.

RŪTA FJODOROVA